

UNELE DATE ÎN LEGĂTURĂ CU ISTORICUL DESCOPERIRILOR DE LA CUCUTENI

LUCIAN NASTASA

Descoperirea unor obiecte antice în cariera de piatră de pe Vîrfu Dealului numit „Cetățuia“ la Cucuteni — Băiceni, juđ. Iași (proprietatea lui Alexandru Mavrocordat) în 1884 și vinderea lor fraților Șaraga din Iași de către unii locuitori¹ reprezintă prima semnalare a uneia din cele mai importante stațiuni eneolitice ale culturii Cucuteni din România.

Informat de această descoperire, Theodor T. Burada — cunoscut folclorist, istoric al teatrului și fost membru corespondent al Academiei Române — s-a deplasat în mai 1884 la fața locului², constatînd existența unor „hîrburi de oale, sfărîmături groase de ulcioare, ciolane, arsură de pămînt roșietică ca cărămida și bucăți de lut cu urme de îngrăditură de nuiete“³. Abia în anul următor au loc primele săpături efectuate de N. Beldiceanu și D. Butculescu⁴. Sondajele respective, din 29 și 30 mai, reluate în iunie același an, au oferit primele informații asupra resturilor de locuire eneolitică de pe „Cetățuia“, constînd din fragmente ceramice pictate în roșu și negru, topoare din piatră, suveici, obiecte de bronz și de argint, oase de animale ș.a. Stratigrafic, „fiecare secțiune începe cu o zonă de pămînt negru, continuă în jos cu o zonă de pămînt înroșit prin ardere și sfîrșește cu o temelie naturală de piatră calcar“, remarcă N. Beldiceanu⁵. Antrenînd în această acțiune pe Grigore C. Buțureanu și D. Diamandi, cercetările au continuat pînă în 1888, extinzîndu-se și în alte stațiuni ale culturii Cucuteni (Dolhasca, Rădășeni, Stroești, Rafaila ș.a.), oferind prin aceasta materiale ce vor permite integrarea stațiunii de la Cucuteni într-o arie mai largă. Ajutorul de 5000 lei acordat de Ministerul Instrucțiunii în 1895 pentru continuarea lucrărilor la Cucuteni va permite colectarea unui material mai numeros, chiar dacă întreprinzătorii arheologi nu aplicau încă o metodă științifică⁶. Din păcate, cele peste 600 de obiecte arheologice adunate și donate mai tîrziu Universității din Iași de către N. Beldiceanu nu au stimulat autoritățile în direcția înființării unui muzeu arheologic care să le adăpostească. Depuse la Institutul de geologie condus de Grigore

Cobilcescu, obiectele, așezate în lăzi, au ajuns în beciurile Universității fără a li se acorda o grijă deosebită⁷. Acest lucru se datorează și faptului că Grigore Cobilcescu, pe atunci și președintele **Societății științifice și literare** din Iași, datase greșit stațiunea de la Cucuteni — pe baza unor dinți de **Rhinoceros Mercki** — plasînd-o în cvaternar⁸. În schimb, se manifestă preocupările de a face cunoscute lumii științifice rezultatele cercetărilor de la Cucuteni-Băiceni. Încă din 1885, N. Beldiceanu publica **Antichitățile de la Cucuteni**⁹ și **Cucuteni, schiță arheologică** pentru ca, mai tirziu, Gr. Buțureanu — mult mai documentat și stăruitor decît N. Beldiceanu — să scrie articolul **Notiță asupra săpăturilor și cercetărilor făcute la Cucuteni**¹⁰. Așa cum rezultă din prefața lucrării sale **Preistoria în România** (1898), Gr. Buțureanu intenționa extinderea cercetărilor la Cucuteni prin secționarea stațiunii cu un șanț longitudinal ce ar fi putut permite unele observații de ansamblu¹¹. Această idee a fost stimulată și de succesul obținut de acesta la al X-lea Congres Internațional de Antropologie și Științe Preistorice de la Paris (1889) cînd, cu ajutorul lui Al. Odobescu, a prezentat comunicarea: **Note sur Cucuteni et plusieurs autres stations de la Moldavie du Nord**¹². Cu această ocazie, complexul eneolitic de la Cucuteni a fost introdus în circuitul valorilor arheologice internaționale¹³, atrăgîndu-se totodată atenția asupra importanței acestei stațiuni.

Soarta obiectelor depuse la Universitate nu-și schimbă însă cursul nici din 1894 cînd la catedra de arheologie nou înființată este numit Teohari Antonescu, cu toate eforturile acestuia de a întemeia un muzeu¹⁴. Mai mult, numeroase obiecte au fost sustrase, îmbogățind colecțiile unor particulari¹⁵, în timp ce cercetările de la Cucuteni vor fi întrerupte, din diferite motive, aproape un deceniu¹⁶.

Meritul de a pune în valoare, sub raport științific, complexul de la Cucuteni și de a-l integra în marea grupă a culturilor eneolitice sud-est europene a revenit arheologului german Hubert Schmidt (1864—1933)¹⁷. Dovedind, încă din studenție, pasiune pentru filologia clasică și arheologie, H. Schmidt urmează cursurile universităților din Breslau, Berlin și Halle unde, în 1890, își va susține lucrarea de licență cu titlul **Observationes archaeologicae in carmina Hesiodae** la profesorul Karl Robert¹⁸. Buna sa pregătire îi va aduce și angajarea în serviciul Muzeului de Stat din Berlin (decembrie 1891). Ceea ce i-a influențat însă activitatea sa viitoare îndreptîndu-l în direcția studiului preistoriei a fost călătoria întreprinsă în anii 1893—1894, cu o bursă dată de **Archäologische Institut**, în Grecia. Întîlnirea cu arheologii Hermann Winnefeld și Alfred Götze la Atena, precum și participarea la redeschiderea șanțierului de la Troia¹⁹, a constituit o experiență unică în activitatea sa²⁰. Amestecul elementelor europene cu cele microasiatice a stimulat curiozitatea tînărului arheolog. Eneoliticul, așa cum fusese surprins la Troia, atesta legăturile pe care le întreținuse aceasta cu diferite centre din Anatolia, zona Balcanică, sudul Rusiei dar și cu regiunile Mării Baltice de unde ar fi provenit unele perle de chihlimbar. Ocupîndu-se, în perioada 1896—1900, de ordonarea și catalogarea colecției Schliemann, dar

stimulat și de lucrarea lui Dörpfeld, **Troja und Ilion** (1902) — devenită clasică prin explicarea stratigrafiei — H. Schmidt va studia ceramica de la Troia, surprinzând importante analogii cu materialele provenite din alte zone, ceea ce-i va permite unele concluzii în **Heinrich Schliemanns Sammlung troianischer Altertümer** (1902). Acest lucru va constitui un bun exercițiu în întreprinderea sa de mai târziu asupra ceramicii cucuteniene²¹.

Problema eneoliticului și a ceramicii pictate îl vor preocupa de acum în mod deosebit. În tendința de a înțelege asemănarea dintre idoli diferitele arii geografice, precum și sensurile penetrației ceramicii policrome, H. Schmidt va face câteva expediții arheologice în centrul și sud-estul Europei, dar și în nordul Siriei și Turkestan. Astfel, din 1902, va întreprinde mai multe călătorii de studii în România, sudul Rusiei, Galiția ș.a. Mai mult, în 1904, va fi conducătorul săpăturilor americane din Transcaspica, pe baza cărora va publica mai târziu (1908), în engleză, un raport asupra descoperirilor de la Anan și vechiul Neru într-un volum editat sub egida Institutului Carnegie din Washington²².

În această perioadă va începe să publice și primele rezultate ale cercetărilor sale din centrul și sud-estul Europei în „Zeitschrift für Ethnologie”: despre Tordos în 1903, pentru ca în anul următor să scrie „Troia, Micene și Ungaria”, stabilind legăturile dintre aceste zone geografice; ceramicii și tumulilor din Macedonia le va dedica un interesant studiu în 1905, ca apoi, în 1907, să analizeze ceramica pictată din sud-estul Europei.

Încă din timpul călătoriei din 1902, H. Schmidt nutrea dorința de a efectua cercetări la Cucuteni, atât datorită bogăției și frumuseții materialului ceramic, dar și în tendința de a stabili o legătură între aspectele eneolitice nord-grecești și cele ale culturii Cucuteni²³. În acest sens, H. Schmidt va face demersuri pe lângă statul român pentru a i se permite efectuarea unor săpături la Cucuteni. Beneficiind de două stipendii a câte 5000 mărci de la fundația Rudolf Virchow²⁴, arheologul german va întreprinde cercetări în vara anului 1909 și în cea din 1910 atât la punctul numit „Cetățuia”, dar și în „Așezarea din vale”, cunoscută astăzi sub numele de „Dîmbul morii”. Alături de H. Schmidt vor mai participa G. Bersu, în problema șanțurilor de apărare²⁵, precum și C. Dascălu, ca delegat din partea statului român. Urmărind, în primul rând, să surprindă stratigrafia, tipologia și cronologia ceramicii, arheologul german a practicat aici prima săpătură modernă²⁶. Din păcate, interesându-l mai mult materialul arheologic, a neglijat complexele de locuire din care acestea proveneau²⁷.

În urma unei convenții dintre Universitatea din Iași și Muzeul de Etnografie din Berlin (al cărui custode la secția de preistorie era H. Schmidt), materialul rezultat în urma cercetărilor era împărțit între aceste două instituții. În legătură cu obiectele plecate în Germania avem informații relativ puține. Dintr-o adresă a Prefecturii Iași din 16 noiembrie 1910 (Anexa 1)²⁸ aflăm doar cantitățile de materiale ce s-au îndreptat spre Berlin și Iași, obținute numai în urma săpăturilor din august-

octombrie 1910. În timp ce la Iași au fost expediate pe adresa lui C. Dascălu șase lăzi conținând antichități în greutate aproximativă de 350 kg, la Muzeul din Berlin au fost trimise 11 lăzi cu o greutate de 899 kg ce conțineau, în mare parte: vase de lut, topoare de piatră, unelte din același material, oase de animale ș.a.

Materialul cules îi va permite lui H. Schmidt ca în anul următor să publice unele observații asupra culturii Cucuteni, stabilindu-i, totodată, cele trei faze pe baza criteriilor de evoluție stilistico-stratigrafice²⁹. Necesitatea adâncirii cercetărilor, pe baza obiectelor rezultate din săpături, în direcția unei sistematizări preconizate de arheologul german, va determina Muzeul din Berlin (la sugestia lui H. Schmidt) să facă demersuri prin intermediul Ambasadei germane de la București (Anexa 2)³⁰ pentru împrumutarea unor piese arheologice din „colecția” Universității ieșene — o parte aflându-se „aruncată în pivnițele universității”³¹, iar alta găsindu-se în păstrarea soției lui Teohari Antonescu³² — pentru a fi studiate la Berlin.

Prin adresa Ministerului Instrucțiunii și al Cultelor, din august 1910, se face cunoscut Universității din Iași că s-a dispus împrumutarea obiectelor cerute pentru un termen de două luni, împachetarea și expedierea făcându-se sub supravegherea lui G. Murnu, directorul Muzeului de Antichități din București și a lui C. Dascălu din Iași³³. În august 1912, obiectele sînt restituite prin intermediul consulatului german de la Iași³⁴, „curățate și restaurate” de Muzeul berlinez (Anexa 3)³⁵.

Acestea, însă, nu au fost singurele cercetări întreprinse în România de H. Schmidt. În perioada 1917—1918 va face săpături și la Sărata Monteoru, pentru ca mai apoi, în 1924, pe baza materialelor de aici și de la Cucuteni, să publice studiul său *Die Ausgrabungen von Cucuteni und Sărata-Monteoru (Rumänien) im Lichte der ägäischen Vorgeschichte (Vortrage)*. Sondajele începute la Sărata Monteoru au rămas însă neterminate. Într-o scrisoare din 17 octombrie 1932 adresată referenților lucrării sale *Cucuteni in der oberen Moldau*, H. Schmidt arată că stațiunea Monteoru ar trebui să urmeze la rînd pentru cercetare, subliniind totuși că nu prezintă importanța celei de la Cucuteni, deși aceasta este încă aproape necunoscută³⁶. Prin cercetarea ceramicii pictate și lucrute cu mîna, precum și a uneltelor din metal, arheologul german urmărea să stabilească strînsele legături și influențe dintre sud-estul și centrul Europei în eneolitic și în epoca bronzului, demonstrînd convingător acest lucru prin găsirea de argumente și în originea comună a acestor triburi ce s-au tras din același trunchi tracic.

Pe baza materialului descoperit la Cucuteni, H. Schmidt va publica în 1932, cu un an înainte de sfîrșitul său, monografia *Cucuteni in der oberen Moldau*³⁷, aducînd o prețioasă contribuție la cunoașterea întregului complex de cramică pictată Ariușd-Cucuteni-Tripolie³⁸. De altfel, observațiile făcute pe marginea acestei culturi i-au servit prelegerilor sale din 1932—1933 ce aveau ca temă „Europa und der Orient in ihren vorgeschichtlichen Beziehungen”³⁹.

Datorăm deci lui H. Schmidt prima lucrare dedicată culturii Cucuteni, precursoare a marilor demersuri postbelice întreprinse de Vl. Dumitrescu, H. Dumitrescu, C. Matasă, R. Vulpe, M. Petrescu-Dîmbovița, A. Nițu, S. Marinescu-Bîlcu ș.a. care prin cercetările lor au mărit patrimoniul cultural național cu valoroase obiecte arheologice cucuteniene și lucrări de o înaltă ținută științifică.

A N E X E

I

Domnule Ministru

În referire la raportul nostru No. 8084 din 27/8 1910, cu privire la cercetările arheologice făcute în acest județ de D-l profesor Hubert Schmidt, am onoarea a vă face cunoscut următoarele ce ni s-a comunicat de D-l Administrator plășei Cotnari prin raportul Nr. 2737. Numitul profesor a fost însoțit de asistentul său Bersu și de către D-l Dascălu, delegatul acelui Minister, de la sosirea în comuna Băiceni începutul lui Septembrie pînă la 7 Octombrie, cînd d-l Dascălu a plecat rămînînd în acea comună D-l Schmidt și cu asistentul său Berssu pînă la 11 octombrie.

În intervalul de la 7—11 octombrie s-au împachetat obiectele găsite, dintre care o parte cuprinzînd șase lăzi precum și 4 legături cazmale s-au trimis la Iași cu scrisoarea de trăsură Nr. 216 din 11 octombrie, pe adresa Constantin Dascălu Iași, post restante. Greutatea celor 4 lăzi și a celorlalte obiecte s-ar fi ridicat la 455 kgr. din care vreo 100 kgr. era greutatea celor 20 casmali trimise.

O altă parte de obiecte, cuprinse în 11 lăzi avînd 899 kgr. greutate, s-au expedit direct la Berlin, cu scrisoarea de trăsură Nr. 217 din 11 octombrie.

Ambele expedițiuni s-au făcut prin gara Tîrgu Frumos.

Obiectele găsite în mare parte consistau în vase de lut, cremeni, topoare, oase de animal, cu deosebire de cerbi, precum și diferite instrumente de piatră, de cremene și de oase.

Prefect
(ss) Krupenschi

Director
(ss) M. Valuță

Domniei sale

D-lui Ministru al Cultelor și Instrucției Publice

<sus: „Copie după adresa Prefecturii județului Iași, înregistrată la No. 814131/6 noiembrie 1910”>

ArhSt Iași, Universitatea „Al. I. Cuza” — Rectorat, dos. 2/1909—1910, f. 373.

II

Monsieur le Ministre,

Votre Excellence a bien-voulu consentir à ce que les objets trouvés en double à l'occasion des fouilles opérées à Cucuteni par les soins du docteur Hubert Schmidt, un exemplaire soit laissé au dit savant en faveur du musée ethnographique à Berlin qui en composera une division spéciale.

Or, il est de grand intérêt scientifique que le dit musée pour donner un aperçu général de l'ensemble des objets trouvés à Cucuteni, soit à même de faire produire des photographies, des descriptions exactes et des empreintes en plâtre etc des objets qui ne sont trouvés qu'en seul exemplaire et dont les originaux, pour ce motif restent en possession des autorités roumaines.

C'est dans ce but que le dit musée prie de vouloir bien lui transmettre aussi tôt que possible, contre restitution les originaux des objets énumérés dans la liste ci jointe dressée par le docteur Schmidt en accord avec feu le professeur Teohari Antonesco.

Le gouvernement impérial serait très reconnaissant à votre Excellence si elle voulait bien consentir à prêter au musée de Berlin les objets en question pour un laps de temps à fixer par elle même.

Dans ce cas ces objets seraient adressés au „musée royal ethnographique à Berlin, s.w. 11, Koenigraetzerstrasse 120“ ils seraient restitués après usage à votre Excellence dans le délai fixé.

Le docteur Schmidt ayant l'intention de reprendre vers le mois d'août ou de septembre prochain ses travaux actuellement interrompus pour le conduire à bonne fin, le musée ethnographique à Berlin serait également reconnaissant si votre Excellence voulait bien consentir ce que les objets que dorénavant, c'est-à-dire pendant la campagne projetée de cet automne, pourraient être trouvés par le dit savant allemand, soient également transmis dans le but ci dessus mentionné et pour un court laps de temps au musée ethnographique de Berlin.

Le musée de Berlin attacherait un grand prix dans le cas que votre Excellence voudrait bien accéder à sa demande, à avoir les objets des anciennes fouilles avant le commencement des nouveaux travaux.

Veuillez agréer etc.

(ss) Kiderlen

— Flintschaber und dergleiche	66 stück
— feine silxfeilpitzen	44
— knoehengerate	30
— gezählte Idole und Fragmente von solchen	61
— Steinbeile	37
— Tierfiguren	15
— Tonvegel	7
— Tongewichte	22

— Hirschhorngerate	8
— Metallpfeilspitzen	1
— Kupferpfriemen	2
— Kupferaxte	2
— grosse Gefasse	16
— kleine Gefasse	15

326 stück

ArhSt Iași, Universitatea „Al. I. Cuza“ — Rectorat, dos. 2/1999—1910, f. 138.

General — verwaltung der königlichen Museen
KGL. Museum für Völkerkunde

Berlin S. W. 11, Königgrätzer
Str. 120, den 26 August 1912

An die philosophische Fakultät der Universität Jassy.

Rumänien

Der philosophischen Fakultät erlaube ich mir ergebenst mitzuteilen, daß das königlichen Museum, nachdem es die dorthin gehörigen Originale zurückgeliefert hat, gemäß den gleich Anfangs getroffenen Abmachungen mit der rumänischen Regierung nochmals höflichst ersucht, daß seinem Rechte auf Veröffentlichung der Grabungsergebnisse von 1909/10 nicht vorgegriffen werde, wie es kürzlich in einer Jassyer Dissertation schon teilweise geschehen ist. Die hier vorbereitete Publikation ist in Arbeit und wird voraussichtlich binnen jahresfrist erscheinen.

Hochachtungsvoll
ergebenst
Der Direktor
(indescifrabill)

ArhSt Iași, Facultatea de litere — corespondență, dos. 913/1912, f. 94.

N O T E

¹ Gh. Balica, *Informații arheologice în materialele documentare din Arhivele Statului din Iași*, RA, II, 8, 1965, p. 255.

² M. Petrescu-Dîmbovița, *Cucuteni*, București, 1966, p. 6; Idem, *Centenarul descoperirii culturii Cucuteni*; „Cronica“, Iași, XIX, 39, 28 septembrie, 1984; Em. Diaconescu, *Tradiții ale muzeisticii ieșene*, CI, II, 1971, p. 23.

³ T. T. Burada, *Antichitățile de la Cucuteni*, „Arhiva“, Iași, XII, 1901, 5—6, p. 271.

- ⁴ I. Andrieșescu, *Contribuții la Dacia înainte de romani*, Iași, 1912, p. 13.
- ⁵ N. Beldiceanu, *Cucuteni, schiță arheologică*, Iași, 1885, p. 2.
- ⁶ Em. Diaconescu, *op. cit.*, p. 24.
- ⁷ *Ibidem*; O. Tafrali, *Antichitățile de la Cucuteni și Muzeul de Antichități din Iași*, AArh, 9—10, 1933—1934, p. 62.
- ⁸ M. Petrescu-Dîmbovița, *Cucuteni*, p. 6—7.
- ⁹ RIAF, III, 1885, II, p. 187—192.
- ¹⁰ „Arhiva”, Iași, I, 1889, 3, p. 257—271.
- ¹¹ M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, p. 6. Secționarea platformei de pe „Ceță-țuia” printr-un șanț longitudinal a fost realizată abia din 1961 prin săpăturile întreprinse de un colectiv condus de M. Petrescu-Dîmbovița.
- ¹² *Compte rendu du Congrès International de Paris*, X, 1889, Paris, 1890, p. 299—307.
- ¹³ În același an, D. Diamandi face o comunicare despre aceste descoperiri în cadrul Societății de Antropologie din Paris (*Bulletin de la Société d'Antropologie*, XII, Paris, 1889, p. 582—599).
- ¹⁴ Em. Diaconescu, *Teohari Antonescu — înaintaș al muzeografiei românești*, CI, I, 1970, p. 21—27. Idem, *Muzeistica ieșeană în documente*, CI, I, 1970, p. 245—248.
- ¹⁵ O. Tafrali, *op. cit.*, p. 62.
- ¹⁶ Pentru bibliografia cercetărilor întreprinse pînă la 1910 I. Andrieșescu, *op. cit.*
- ¹⁷ H. Seger, *Hubert Schmidt*, „PZ”, XXII, Band, 1933, p. 375—377; W. Matthes, *Hubert Schmidt und sein letztes Werk*, „Der Oberschleisier”, Mai-Heft, 1933, 5 p (extras); Hans Gummel, *Forschungsgeschichte in Deutschland*, Berlin, 1938, p. 454—455.
- ¹⁸ H. Seger, *op. cit.*, p. 375.
- ¹⁹ După moartea lui H. Schliemann (1890) Dörpfeld a continuat să facă săpături la Troia în timpul a două campanii (1893—1894), cînd va obține principale rezultate ce-i vor ajuta la stabilirea, pe baza stratigrafiei, a celor nouă perioade de construcție.
- ²⁰ H. Seger, *op. cit.* p. 376.
- ²¹ H. Schmidt, *Cucuteni in der oberen Moldau, Rumänien*, Berlin-Leipzig, 1932.
- ²² Informații se găsesc în ZfEth, 1906, p. 385 (V. H. Seger, *op. cit.*, p. 376).
- ²³ W. Matthes, *op. cit.*, p. 3.
- ²⁴ H. Seger, *op. cit.*, p. 376.
- ²⁵ M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, p. 8, 10, 14.
- ²⁶ Pentru planul săpăturilor *Ibidem*, fig. 42.
- ²⁷ *Ibidem*, p. 20—21.
- ²⁸ ArhSt Iași, Universitatea „Al. I. Cuza” — Rectorat, dos. 2/1909—1910, f. 373.
- ²⁹ H. Schmidt, *Verläufiger Bericht über die Ausgrabungen 1909—1910, von Cucuteni bei Jassy (Rumänien)*, ZfEth, 1911, p. 581—601.
- ³⁰ ArhSt Iași, Universitatea „Al. I. Cuza” — Rectorat, dos. 2/1909—1910, f. 138.
- ³¹ O. Tafrali, *Istoricul înființării Muzeului de Antichități din Iași*, AArh, 9—10, 1933—1934, p. 53.
- ³² ArhSt Iași, Universitatea „Al. I. Cuza” — Rectorat, dos. 2/1909—1910, f. 167, 176.
- ³³ *Ibidem*, f. 137—167. Prin adresa din 4 septembrie 1910, termenul de împrumut a fost prelungit la 4 luni (*Ibidem*, f. 176).
- ³⁴ O. Tafrali își manifestă îndoiala doar în legătură cu un idol socotit *unicum*, ce putea fi un mular trimis de H. Schmidt în locul originalului (*Antichitățile de la Cucuteni și Muzeul de Antichități din Iași*, p. 62). Verificarea presupunerii nu poate fi făcută deoarece piesa s-a „pierdut” încă din timpul primului război mondial. Din figurinele cucuteniene de lut ars pe care le-a folosit H. Schmidt în lucrarea sa *Cucuteni* și care, probabil, au fost trimise la Berlin în 1910 se mai păstrează cîteva în colecțiile Muzeului de istorie a Moldovei (N. Berlescu, *Plastica Cucuteniană din vechile colecții ale Muzeului de istorie a Moldovei*,

AM, II—III, 1964, p. 67 și pl. XXII/6, XXIII/1 — la H. Schmidt, *Cucuteni...*, pl. 33/13, 35/22).

³⁵ Arh. Șt. Iași, Universitatea „Al. I. Cuza” — Facultatea de litere, dos. 913/1912, f. 94 și 102. Din păcate, piesele adăpostite de Muzeul din Berlin au fost, în parte, distruse în timpul celui de-al doilea război mondial când clădirea muzeului a fost bombardată. Astăzi se depun eforturi pentru recuperarea unora dintre ele cu ajutorul studenților germani ce fac practică pentru a-și găsi din nou locul în „Museum für Völkerkunde” din Berlinul Occidental (Informație furnizată de M. Petrescu-Dîmbovița căruia îi mulțumim, și pe această cale, pentru indicațiile oferite).

³⁶ H. Seger, *op. cit.*, p. 377.

Editura Walter de Gruyter & Co., 1932, 131 p. 40 pl., 4 adausuri și 21 figuri în text; în recenzia din revista lui Ilie Minea, (CI, VIII—IX, 1932—1933, nr. 1, p. 286—291), Paul Nicorescu, profesor de istorie antică și epigrafie la Universitatea din Iași considera lucrarea lui H. Schmidt: „Magistrală ca cercetare și aduce foarte importante contribuții pentru studiul preistoriei noastre. Ea ar trebui luată ca model în cercetările noastre de preistorie”

³⁸ M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, p. 8—9.

³⁹ H. Seger, *op. cit.*, p. 8—9.

⁴⁰ O bibliografie sumară în N. Zaharia, M. Petrescu-Dîmbovița, Em. Zaharia, *Așezări din Moldova. De la Paleolitic până în secolul al XVIII-lea*, București, 1970, p. 30, 35, 186; M. Petrescu-Dîmbovița, *Scurtă istorie a Daciei preromane*, Iași, 1978, p. 181; V. Chirica, M. Tanasache, *Repertoriul arheologic al județului Iași*, I, 1984, p. 111—112.

A FEW DATA REGARDING THE HISTORIOGRAPHY OF THE DISCOVERIES FROM CUCUTENI — BAICENI (IASSY)

Summary

Passing in review the historiography of the archaeological discoveries of Cucuteni-Băiceni, the author dwells upon the researches undertaken here by the German archaeologist H. Schmidt in the years 1909—1910. The moment is extremely important as H. Schmidt in that who made the first modern digging at Cucuteni, discovering the stratigraphy, the typology and chronology of the polichromatic pottery. Regarding the archaeological material used by the German archaeologist in elaborating the monography Cucuteni in den oberen Moldau, there are known quite a little things. From an address of the Prefecture of Jassy (annex 1) we learn about the quantities of objects sent to Berlin after the convention between the University of Jassy and the Museum of Ethnography from Berlin. To this is added the approach made by the German Embassy (annex 2) to be lent to the Museum of Berlin some archaeological pieces (also adding the list of these pieces) in order to widen the researches towards a systematization suggested by H. Schmidt.

This article is due to make known the personality of H. Schmidt, which is very little known in Romania as well as in Germany and also his contribution to the discovery of the whole complex of painted pottery Ariuşd-Cucuteni-Tripolie.